

EUROPA

Wat de Digitale Agenda kan leren van de Griekse tragedie

Dankzij de Grieken staat 'Europa' weer volop in de schijnwerpers. Misschien niet op de manier zoals de vertegenwoordigers van de Europese Unie zelf zouden hebben gewild, maar toch. De kern van het probleem is dat de nationale Griekse financiële huishouding (en niet alleen die van de Grieken) volledig uit de pas loopt met de afspraken die ooit zijn gemaakt binnen de eurozone.

Het achterliggende vraagstuk bij deze crisis is de governance van de Europese Unie. Welke afspraken gelden en wie mag deze afspraken bepalen? Steeds duidelijker is dat de soevereiniteit van lidstaten uitgehold wordt ten faveure van Brussel. De eurocrisis leidt er bijvoorbeeld toe dat de heilige graal van de Nederlandse politiek, de rijksbegroting, voortaan ook eerst langs Brussel moet vóór de presentatie op Prinsjesdag. Deze uitholling van nationale bevoegdheden, hoe vervelend ook voor bepaalde nationale politici, is een onlosmakelijk gevolg van het feit dat de landen van Europa steeds meer met elkaar moeten samenwerken, of het nu gaat om het oplossen van economische problemen, het bestrijden van criminaliteit of het beschermen van het milieu.

'Governance' is ook de achilleshiel van de Digitale Agenda van Neelie Kroes. Ze heeft, vooral richting de overheden van de verschillende lidstaten, eigenlijk alleen maar 'zachte' instrumenten ter beschikking: onderzoek, benchmarking, uitwisseling van best practices, de uitreiking van awards en dergelijke. Een groot verschil met het 'harde' instrumentarium dat zij in haar vorige leven als eurocommissaris voor Mededinging ter beschikking had in de vorm van kartelonderzoeken, publicitaire veroordelingen en hoge boetes. Ik wil hier geen pleidooi houden voor het introduceren van boetes voor bijvoorbeeld lidstaten die afspraken rondom het ontwikkelen van elektronische dienstverlening niet nakomen. Ik constateer wel een steeds groter wordend gat tussen de ambities van het beleid van de Digitale Agenda en de sturing die daar vanuit Brussel aan kan worden gegeven. Om een voorbeeld te noemen: in de EU bestaan (minstens) 27 verschillende systemen voor elektronische identiteiten voor burgers en bedrijven. Om dit probleem op te lossen is de Commissie gestart met een grootschalige pilot (voor de liefhebbers: STORK geheten) waaraan een groot aantal lidstaten, waaronder Nederland, meedoet. Zowel de lidstaten als de Europese Commissie investeren tientallen miljoenen euro's in deze pilot. Niet duidelijk is echter wie bevoegd en verantwoordelijk is om knopen door te hakken. Zevenentwintig verschillende systemen voor elektronische identiteiten in de lucht houden is onmogelijk en onwenselijk, maar welke dan wel en welke niet? Achter iedere keuze gaan grote belangen schuil. Het is voor de Commissie dus bijzonder lastig om hier besluitvorming te forceren, zeker wanneer je als Commissie geen formele bevoegdheden hebt aangaande de inrichting van nationale administraties. Tegelijkertijd is het ontbreken van een interoperabele oplossing voor het vraagstuk van elektronische identiteiten een majeure handicap bij het ontwikkelen van een digitale interne markt, het verlichten van de administratieve lasten voor het Europese bedrijfsleven en het ontsluiten van de dienstverlening van overheden voor Europese burgers.

Laat Kroes leren van de Griekse tragedie. Het maken en vervolgens naleven van afspraken en regels gebeurt niet vanzelf binnen de Europese Unie. Niet op financieel-economisch gebied, en dus ook niet op het gebied van de informatiesamenleving. Wil de Digitale Agenda echt impact hebben, dan zal het onderwerp 'governance' snel op de agenda moeten komen.

Evert-Jan Mulder

is hoofd van de Europa Unit HECROI. E-mail: e.j.mulder@hecroi.nl.